

Projecte Europeu Mediterrània El patrimoni marítim com a vehicle de comunicació entre cultures

Elvira Mata i Enrich
Directora Tècnica del Museu Marítim
de Barcelona

El Museu Marítim de Barcelona lidera el projecte «Mediterrània. El patrimoni marítim com a vehicle de comunicació entre les cultures». Es tracta d'un ambiciós projecte, d'abast internacional, que s'inscriu en el Programa Marc Cultura 2000 de la Comissió Europea i que pretén donar a conèixer la diversitat cultural de la Mediterrània utilitzant el mar com a element d'unió i d'intercanvi, i a la vegada augmentar el coneixement i la sensibilització de la gent davant aquest patrimoni estimulant el contacte i l'enteniment entre totes les cultures que viuen a la zona.

El projecte Mediterrània té per objectiu la constitució d'una xarxa de cooperació internacional i permanent en aquesta zona geogràfica, adreçada a desenvolupar programes de difusió, recerca, sensibilització i preservació del patrimoni marítim.

No és la primera vegada que el Museu Marítim de Bar-

celona manifesta la seva voluntat d'internacionalització i el desig d'unir forces amb altres entitats museístiques de l'àmbit europeu per la consecució d'uns objectius comuns. De fet, el Museu Marítim manté una estreta col·laboració amb altres museus del litoral ca-

talà, de l'estat espanyol i d'altres estats membres de la Unió Europea mitjançant programes específics. D'aquesta manera, el museu col·labora activament amb l'ICMM (International Congress of Maritime Museums) i és membre fundador de l'AMMM (Associació de Museus Marítims de la Mediterrània). També desenvolupa projectes en col·laboració amb altres entitats i institucions com universitats, centres d'investigació o institucions culturals, tant espanyoles com europees i americanes. L'experiència adquirida al llarg dels anys com també les col·laboracions que ha anant mantenint amb totes aquestes entitats han estat la llavor per al desenvolupament d'aquest projecte.

La Mediterrània és considerada un espai d'intercanvi i de lligams, que manté una escala humana, un espai a la mesura de l'home. A sota, «Proporció de la figura humana», de Leonardo da Vinci.

El projecte Mediterrània ha estat un dels onze que ha rebut el suport de la Unió Europea, i el període d'execució previst és de tres anys. Per fer-lo realitat, el Museu Marítim de Barcelona compta amb un gran nombre de socis que participen com a coorganitzadors en l'execució. Es tracta de museus i entitats de l'àmbit de la Mediterrània com la UNESCO, que ofereix suport tècnic i logístic; el Musée National de la Marine (França), The Gibraltar Museum (Regne Unit), The Hellenic Maritime Museum (Grècia), Comune di Venezia (Itàlia) o l'Arsenale Borbonico - Museo del Mare di Palermo (Itàlia). També hi participen altres entitats com el Port de Barcelona, la Fundació Caixa de Manresa, l'Associació de Museus Marítics de la Mediterrània, l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú, l'Ajuntament de Lloret de Mar o el Museu del Port de Santa Maria, el Museu Marítim de Pirana (Eslovènia), el Museu Marítim de la Valetta (Malta) i el Museu Marítim de Dubrovnik (Croàcia).

«Mediterrània. El patrimoni marítim com a vehicle de comunicació entre les cultures» és un projecte que engloba activitats de caràcter molt divers adreçades a tot tipus de públic, i sempre sota el mateix fil conductor: la Mediterrània com a element d'unió entre les cultures del seu entorn. El projecte és estructurat en sis àrees ben diferenciades, cada una de les quals respon a objectius concrets.

□ ORGANITZACIÓ D'EXPOSICIONS TEMPORALS I ACTIVITATS ASSOCIADES

El desenvolupament d'aquest primer punt del projecte preveu en primer terme l'organització d'una sèrie de sis exposicions temporals sota l'eix temàtic de la diversitat cultural de la Mediterrània, utilitzant el mar com a element d'unió i d'intercanvi. Aquesta sèrie d'exposicions constitueix el nucli central del primer apartat del projecte.

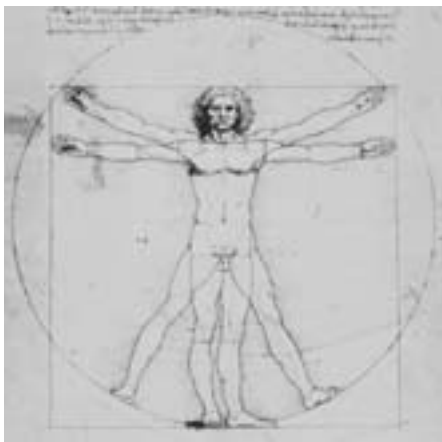
Aquestes exposicions seran itinerants en primer terme

pels diversos museus i entitats que participen i col·laboren en el projecte. Un dels objectius és treballar perquè aquestes exposicions puguin ser presentades en altres indrets de la Mediterrània, i fixar una atenció especial als països del nord d'Àfrica i de la Mediterrània oriental. En aquests casos es pretén incorporar institucions i entitats a les diverses xarxes de cooperació amb la finalitat de potenciar el desenvolupament de la gestió del patrimoni marítim i donar assistència tècnica als professionals de la matèria.

La implementació d'aquesta acció tindrà el suport d'un seguit d'activitats paral·leles que serviran per reforçar els objectius proposats: l'organització de jornades científiques de periodicitat anual, mostres temporals sota el títol «El Museu Convidat», la publicació d'un CD-ROM que recollirà els continguts de les exposicions en deu idiomes, la celebració de la Festa de la Mar, etc. Així mateix, el Festival de Música Popular i Tradicional, que se celebra des de fa vint anys a Vilanova i la Geltrú com a plataforma de la música dels pobles mediterranis, s'inscriurà també dins aquest projecte.

□ ORGANITZACIÓ DE FÒRUMS I CONGRESSOS

Aquestes reunions tenen com a finalitat la trobada entre professionals que treballen en la gestió del patrimoni marítim i en especial de la conca de la Mediterrània. Aquests actes representen l'oportunitat d'intercanviar experiències i coneixements entre professionals i de fer un seguiment de l'avenç de projectes de preservació, de recerca i de difusió del patrimoni marítim realitzats pels diferents museus, com també d'impulsar projectes de cooperació entre els diversos museus, entitats i professionals per contrastar criteris de treball i metodologies comunes, a més d'analitzar la situació d'aquest patrimoni als diversos països de l'àrea.

□ ESTRUCTURES DE COOPERACIÓ

En aquest punt del projecte s'inclouen les diverses reunions dels grups de treball creats dins l'Associació de Museus Marítims de la Mediterrània (AMMM).

Aquests grups són formats per professionals dels diversos museus que formen part de l'AMMM. La seva tasca se centra bàsicament en l'intercanvi d'experiències i en l'elaboració de documents tècnics destinats a ser utilitzats pels diversos professionals que treballen en el camp de la gestió de patrimoni marítim. Les temàtiques tractades i els resultats obtinguts serviran de punt de partida per dissenyar els continguts científics dels Fòrums de Patrimoni Marítim a la Mediterrània.

□ PROJECTES D'INVESTIGACIÓ

Un dels principals objectius dels socis que participen en aquest projecte és augmentar els coneixements que es tenen actualment sobre el patrimoni marítim mediterrani tot impulsant-ne l'estudi i difonent-ne els resultats.

En aquest sentit, el projecte Mediterrània es proposa desenvolupar un programa d'investigació sobre diferents elements que conformen el patrimoni marítim d'aquesta àrea (fars i altres edificacions costaneres, embarcacions tradicionals, explotació dels recursos marins, etc.).

□ PROGRAMES EDUCATIS

Els museus desenvolupen una àmplia activitat educativa centrada especialment en els escolars amb la finalitat de completar la seva formació i al mateix temps promoure la sensibilització dels joves envers el patrimoni i la diversitat cultural. Dins aquest projecte es preveu especialment la producció de materials educatius, relacionats amb cada una de les exposicions de la sèrie Mediterrània.

L'objectiu principal d'aquest apartat és que les diverses àrees que participen en aquest projecte treballin amb

una metodologia comuna els mateixos continguts, incidint en la diversitat de la Mediterrània, el seu coneixement i el respecte mutu.

□ RECUPERACIÓ DEL PATRIMONI MARÍTIM FLOTANT

Un dels sectors més desprotegits del patrimoni marítim és el dels vaixells històrics i les embarcacions tradicionals. No obstant això, al llarg dels últims anys, s'ha iniciat un moviment de recuperació d'aquests bastiments flotants que ha permès salvaguardar elements patrimonials fonamentals de la història marítima mediterrània mitjançant els quals s'ha volgut impulsar la sensibilització vers el patrimoni i la cultura marítima de la Mediterrània.

Aquesta línia de treball ha estat seguida tant per entitats privades com per institucions museístiques. Un exemple il·lustratiu és la rehabilitació d'un pailebot de l'any 1918, el *Santa Eulàlia*, portada a terme recentment pel Museu Marítim de Barcelona. Tant el museu, que lidera aquest projecte, com la resta de coorganitzadors, treballen diàriament amb l'objectiu de fer partícips d'aquesta acció tot el públic i desitgen satisfer les expectatives tant dels visitants actuals com del públic futur.

Un recorregut detingut per totes aquestes entitats, països i indrets permetria, sens dubte, marcar una ruta perfecta del creuer més ambiciós que s'hagi fet mai per la mar Mediterrània, un creuer que, sota el lema «Mediterrània. El patrimoni marítim com a vehicle de comunicació entre les cultures», es convertiria en el millor vehicle de difusió i preservació dels trets característics de tots els pobles que han crescut en aquesta àrea i reivindicaria, en un marc de respecte mutu, el paper del Mare Nostrum com a exemple de convivència entre cultures.

La Mediterrània ha estat cruïlla de civilitzacions, una àrea on pobles ancestrals han deixat petjades que remetent a la riquesa d'anteriors formes de vida i de relacions.

